

Talenrijkdom in de klas: een bron en een brug

Het huidige taalcurriculum gaat vaak uit van één taal, het Nederlands. Maar in werkelijkheid zijn steeds meer leerlingen meertalig. Als leraren de verschillende moedertalen weten te benutten in het onderwijs, kunnen leerlingen gemakkelijker een brug slaan naar de nieuwe, Nederlandse taal. Aandacht voor culturele en talige rijkdom is bovendien goed voor het leer- en integratieproces. Dat schrijven experts verenigd in het Lectoreninitiatief Professionalisering Taalonderwijs Nieuwkomers (LPTN). De handreiking *Ruimte voor nieuwe talenten* bevat aanbevelingen voor scholen en veel praktische tips voor leraren.

Nieuwkomers in de klas, leerlingen die thuis een andere taal dan het Nederlands spreken: ga er maar aan staan als leerkracht. Hoe zorg je ervoor dat je kinderen de juiste ondersteuning biedt op ieder moment in hun ontwikkeling? Die vraag werd extra dringend toen drie jaar terug veel kinderen, gevlucht uit oorlogsgebieden, in Nederland terechtkwamen. Na de eerste opvang op een school bij het asielzoekerscentrum, of in een taalklas stromen deze kinderen door in het reguliere onderwijs. Een uitdaging voor leerkrachten, intern begeleiders en taalcoördinatoren om die overgang en het vervolg in goede banen te leiden. “Belangrijk is om de Nederlandse taalontwikkeling van een nieuwkomer niet los te zien van zijn moedertaal en culturele achtergrond. Meertaligheid is een gegeven in ons land en dat kan een rijke bron voor het onderwijs zijn. Als je die benut, maak je het onderwijs betekenisvoller en sluit het beter aan op de kennis en ervaringen die meertalige leerlingen de klas inbrengen”, zegt Jantien Smit, leerplanontwikkelaar bij SLO. Zij is een van de auteurs van de handreiking die is gebaseerd op wetenschappelijke inzichten rond taalverwerving van Nederlands als tweede taal.

Andere talen als rijke bron

De moedertaal van leerlingen kan zowel een bron als een brug zijn voor het leren. Vanuit hun eigen taalkennis kunnen leerlingen beter de Nederlandse taal leren. En het is helemaal niet erg als ze soms even overleggen in hun moedertaal over een som of om nieuwe informatie te snappen. Dat geeft nieuwkomers meer zelfvertrouwen en zorgt voor betere leerprestaties. En dat is weer goed voor het integratieproces, aldus de auteurs. Praktische tips voor leraren zijn: breng nieuwkomers zo snel mogelijk in contact met Nederlandstalige leeftijdsgenoten door ze bijvoorbeeld te koppelen aan een taalmaatje. Laat leerlingen bijvoorbeeld een taalkaart maken met woorden en begrippen uit hun moedertaal of (Nederlandse) dialect. Dat levert een mooi uitgangspunt op om de overeenkomsten en de verschillen tussen de verschillende talen te bespreken.

Van dagelijkse taal naar schooltaal

Leraren doen er goed aan een onderscheid te maken tussen Dagelijkse Algemene Taalvaardigheden (DAT) en Cognitief Academische Taalvaardigheden (CAT), de wat meer abstracte schooltaal. Een van de aanbevelingen in de handreiking is om taal- en kennisontwikkeling hand in hand te laten gaan. Taalgericht werken in alle vakken en adaptieve feedback geven zijn manieren om dat in de praktijk te brengen. Leraren die bewust zulke taalsteun bieden (*scaffolding*, letterlijk ‘in de steigers zetten’), helpen leerlingen bij het beter begrijpen en zelf spreken van de taal. Het gaat bijvoorbeeld om herformuleren van wat leerlingen zeggen: “Inderdaad, in plaats van drie groepjes van vier kunnen we ook zeggen drie keer vier.” Of vragen om preciezer taalgebruik: “Hoe kun je het zo zeggen dat Hanna en Kamil je ook begrijpen?”

Behalve praktische tips voor leraren bevat de handreiking ook aanbevelingen voor schoolorganisaties en andere betrokkenen. Een meerjarenplan voor nieuwkomers en teamwerk in de school vormen de basis van een goede aanpak. En de school staat niet alleen: ook de (regionale) samenwerkingsverbanden spelen een belangrijke rol. Smit: “Meertaligheid goed inbedden in het onderwijs kan niet zonder dialoog en verbinding. Dat is nodig voor beter taalonderwijs aan nieuwkomers.”

Ruimte voor nieuwe talenten. Keuzes rond nieuwkomers op de basisschool. Een uitgave van OCW, PO-Raad en het Lectoreninitiatief Professionalisering Taalonderwijs Nieuwkomers (LPTN), te downloaden op <http://nederlands.slo.nl>

Meer informatie

Jantien Smit, j.smit@slo.nl

11 slo